

SVERIGES

HÄRADSALLMÄNNINGSFÖRBUND

Fabriksgratan 54 A 702 23 ÖREBRO Tel:019-108080

sekreterare@haradsallmanningsforbundet.se

Remiss av Klimat- och näringslivsdepartementets promemoria:

Ersättning vid rådighetsinskränkning till följd av artskyddet.

Er referens KN2026/00002

Inledning

Sveriges Häradsallmäningsförbund (nedan oftast kallat Förbundet) får normalt remisser som berör skogsbruket – men Förbundet står faktiskt inte med på sändlistan vilket vi tycker är förvånande när tom Häradsallmänningar vid namn benämns och tydligt berörs med ett förslag på särbehandling i § 35. Förbundet begär härmed att vi normalt får denna typ av remisser.

Övergripande synpunkter och reflektioner

Förbundet anser att det är självklart att när brukandet begränsas i pågående markanvändning, tex på grund av artskyddsförordningen ska ersättning utgå och att kostnaden ska bäras av samhället. OM skogsägaren ska våga investera i ökad produktion och ökad mångfald är en sådan rättighet nödvändig. Förbundet är därför mycket positiva till förslaget men vi har en del kommentarer och synpunkter nedan.

Eftersom vi fick kunskap om denna remiss först för några dagar sedan har vi inte haft möjlighet att processa den på för oss normalt sätt. De flesta av våra synpunkter är gemensamma med LRF, enskilda Skogsägarföreningar, Skogsindustrierna med flera.

MEN det finns en viktig punkt som vi vill lyft här i inledningen. Klipp från utskickad promemoria:

35 §

Ingår en fastighet i en häradsallmänning eller annan samfällighet som enligt gällande bestämmelser inte får minskas, *skall* länsstyrelsen eller kommunen hålla inne ersättningsbelopp som samfälligheten har rätt till enligt 31 kap. 4 och 8 §§ miljöbalken, till dess det slutligen har avgjorts *hur det skall förfaras* med beloppet.

Om en fastighet *ingår* i en häradsallmänning eller annan samfällighet som enligt gällande bestämmelser inte får minskas, *ska* länsstyrelsen, *Skogsstyrelsen* eller kommunen hålla inne ersättningsbelopp som samfälligheten har rätt till enligt 31 kap. 4 och 8 §§ miljöbalken, till dess det slutligen har avgjorts *vad som ska göras* med beloppet.

Häradsallmänningarna har en speciell lagstiftning som i vissa avseenden tom är lite otidsenlig. ”Lag (1952:166) om häradsallmänningar” är den speciella lagstiftning som gäller för

Häradsallmänningar (mycket lik lagstiftning finns även för Besparingsskogarna och Allmänningsskogarna i Norr- och Västerbotten).

Andra halvan av 18 § i ”Lag (1952:166) om häradsallmänningar”

”Till kapitalinkomst av häradsallmänning hänförs i denna lag medel som inflyta genom avyttring av mark från allmanningen, ersättning för mark som genom expropriation, inlösen enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller annat dylikt förfarande skiljes från allmanningen samt ersättning för nyttjande- eller servitutsrätt som genom sådant förfarande upplåtes å allmanningen ävensom sådan ersättning för skada eller intrång genom dylikt förfarande som bestämts att utgå i penningar på en gång.”

22 § *Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål.*

Nuvarande skrivning av § 35 i bedömer vi vara någon form av kvarleva från den period när detta inte reglerades ”Lag (1952:166) om häradsallmänningar”.

Eftersom ”Lag (1952:166) om häradsallmänningar” redan reglerar att medel som inflyter genom avyttring osv ska läggas i Kapitalinkomstfond och dessa medel får bara användas till ”grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning” så är det som skrivs i remissens § 35 redan reglerat. Häradsallmänningar är enligt lagen från 1952 skyldiga att ha revisorer som bla ska checka att det som stipuleras ovan efterlevs. Förbundet ser det som mycket olyckligt att ha detaljregleringar kring hur medel ska hantera i flera lagrum varför vi mycket starkt driver att § 35 ska tas bort. OM man tydligt vill ha en koppling enligt § 35 är det i så fall bättre att i § 35 hänvisa till aktuella paragrafer i ”Lag (1952:166) om häradsallmänningar”. Det finns flera exempel på när lagstiftningen så småningom har ändrats i en lag att man missat att ändra i andra lagrum. Därför är det enligt Förbundet renast och bäst att helt stryka § 35.

Anslaget i förslaget är mycket bra! Förbundet har (förutom synpunkterna ovan på § 35) fem mera principiella synpunkter:

1. Övergångsbestämmelserna måste utvecklas mera och självklart bör de skogsägare som utan framgång väckt talan före 1 september omfattas av de nya bestämmelserna.
2. Det måste förtydligas att den som fått en tidsbegränsad ersättning (tex naturvårdsavtal) inte förlorar rätten till ersättning om brukningsbegränsningarna ligger kvar även när tidsperioden för ersättning löpt ut. Men man ska självklart inte kunna få ersättning flera gånger för samma rådighetsinskränkning.
3. Bra om Skogsstyrelsen har helheten kring dessa frågor, dvs dispensprövning, värdering, förhandling osv – vilket är i linje med Skogsutredningens förslag.
4. Talan måste få väckas inom en längre tidsperiod än 1 år från dispensdatum. Ofta tar det tid innan värderingsman är utsedd och värdering gjord till att andra faktorer gjort att det dragit ut på tiden. 5 år skulle kunna vara en rimlig tidsperiod – men å andra sidan gäller 10 år i många andra sammanhang varför det kanske är att föredra.
5. Skapa ett regelverk så att merparten av frågorna kan lösas utan långdragna domstolsprocesser.

Övergripande reflektioner

Remissen föreslår ett antal konkreta och bra lösningar – bra! Skogsbruk är långsiktigt! De träd som vi idag planterar/sår idag ska avverkas om 60 – 120 år. Det vill säga de ska växa under de närmaste 20 riksdagsvalen. Därmed är det för oss självklart att vår spelplan måste vara långsiktig utan snabba och nyckfulla förändringar. För att skogsägarna – både privata och bolag – ska våga satsa och investera i sitt skogsbruk är det viktigt vad som gäller. Det ska vara:

- Tydligt
- Förutsägbart
- Långsiktigt

Vi har n senaste åren haft ett antal utredningar kring skog, skogsbruk och ägandefrågor. Vi ser det som viktigt att dessa utredningar länkas ihop till ett tydligt beslut för hur vi långsiktigt ska bruka våra skogar och det är därför viktigt att den här remissen kopplas ihop med andra förändringar och beslut. **Dvs vår kanske viktigaste synpunkt – håll ihop detta till en helhet som håller långsiktigt – helst över de kommande 20 riksdagsvalen.**

I dagens skogsbruk har vi en problematik med nuvarande oförsäglighet och brist på helhetssyn som gör att många skogsägare – framförallt kanske privata men även bolag – inte vågar investera i tex biologisk mångfald eller förlänga omloppstiden på ett sätt som de egentligen önskar. Skogsägare vill inte förlora rådigheten över sin mark. Skogsägare, mångfalden, klimatet och samhället blir förlorare.

Osäkerheten i vad som juridiskt gäller i kombination med långdragna rättsprocesser har skapat en oro och därmed faktiskt ett incitament till brukande som egentligen inte är optimalt för något intresse. En konsekvens av nuvarande utveckling är att många markägare tyvärr av rädsla för att mista mark och/eller pengar tidigarelägger sin avverkning. Den här remissen är ett bra steg åt rätt håll.

Vilka är vi??

Sveriges Häradsallmäningsförbund organiserar Sveriges Häradsallmänningar – drygt 60 stycken på totalt 120.000 ha. Häradsallmänningar är av skogs- och jordägare i en bygd gemensamt ägd skog. Häradsallmänningarna har funnits i mer än 1.000 år och regleras i ”Lag (1952:166) om häradsallmänningar”.

Lagen är i många avseenden mycket speciell och delar är nästan otidsenligt. Lagens nuvarande skrivning innebär bland annat att Häradsallmänningarna kommer att finnas kvar för all framtid.

Häradsallmänningarna har i många sammanhang (tex hos Skatteverket och Lantmäteriet) en speciell och egen ställning. Det totala förmögenhetsvärdet för alla Sveriges Häradsallmänningar är i storleksordning knappt 15 miljarder SEK.

Örebro 2026-02-04

Med vänlig hälsning

Erik Petré
Sekreterare i Sveriges Häradsallmäningsförbund